

Юринець Ю. Л., професор кафедри
конституційного і адміністративного права, д.ю.н., доцент
Карпишин Р. М., студентка
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний Авіаційний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Конституційне право України є однією з провідних галузей права, яке регулює суспільні відносини, що виникають у всіх сферах життєдіяльності суспільства, а норми конституційного права, в свою чергу, є основоположним для всіх інших галузей права. Ці норми знаходять своє вираження в різних зовнішніх формах: законах, підзаконних чи інших нормативно-правових актах, указах, рішеннях, договорах. Усі ці офіційні документи складають систему джерел конституційного права.

Можна дати таке визначення джерелам конституційного права – це зовнішня форма встановлених та санкціонованих українським народом, державою чи суб'єктами місцевого самоврядування конституційно - правових норм, які мають юридичну силу. Оскільки дана галузь права закріплює відносини, що виникають у процесі здійснення народовладдя, тобто найважливішу сферу політико-правових відносин, однією з особливостей джерел конституційного права є те, що велика їх частка має політичний характер [1, с. 302].

Джерела конституційного права є результатом правотворчості державних органів та безпосереднього творення права самим народом. Джерела конституційного права мають комплексний характер, оскільки об'єднують і матеріальні, і процесуальні норми. Окрім цього, вони мають найвищу юридичну силу, установчий та загальнообов'язковий характер, **найвищий ступінь юридичних гарантій та забезпечуються всіма заходами державного впливу.**

Більшість джерел конституційного права виходять за межі права: можна говорити про економічні джерела (наприклад, відносини власності), політичні

(програми і платформи діяльності політичних партій, інші документи політичного характеру), соціальні (соціальна діяльність класів, соціальних груп, громадських об'єднань), соціально-психологічні (різноманітні психологічні установки, мораль) [2, с. 168].

У своїй сукупності джерела конституційного права утворюють надзвичайно складну як за структурою, так і за змістом динамічну систему, елементами якої є акти, що містять конституційно-правові норми. Множинність конституційних відносин та різноманітність їх об'єктів обумовлюють різні види правових приписів, а відтак – різноманітність видів джерел конституційного права.

За юридичною силою джерела конституційного права поділяються на конституційні, законодавчі, підзаконні, локальні. До конституційних джерел відносяться:

1) Конституція України – єдиний нормативно-правовий акт в Україні, який має найвищий рівень юридичної сили, є головним законом держави і суспільства, регламентує найважливіші і найзагальніші суспільні відносини, приймається і змінюється за спеціально визначеною законодавством процедурою, має особливу систему державних гарантій.

2) Акти всеукраїнського референдуму з питань внесення змін і доповнень до Конституції України – мають найвищу юридичну силу, оскільки є волевиявленням українського народу, який є єдиним джерелом влади в Україні.

3) Закон України – нормативно-правовий акт, встановлене законодавчим органом загальнообов'язкове правило, яке має найвищу юридичну силу.

Законодавчими джерелами є декларація; конституційний договір; міжнародний договір, ратифікований Верховною Радою України.

Підзаконні джерела – це нормативно-правові або індивідуально-владні акти, які приймаються спеціально уповноваженими суб'єктами на основі, в межах і відповідно до Конституції та законів України з метою регулювання відносин, що становлять галузі конституційного права. Підзаконні джерела конституційного права становлять відповідну ієрархічну систему: укази і розпорядження Президента України; постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України; накази, положення, інструкції міністерств, державних комітетів; рішення і висновки Конституційного Суду України.

Локальні джерела конституційного права – це ті правові акти, які поширюються у межах певної адміністративно-територіальної одиниці:

1) акти органів місцевого самоврядування з питань, що належать до предмета правового регулювання конституційного права;

2) акти місцевих референдумів з питань, що належать до предмета конституційного права України [3, с. 412].

Також джерела конституційного права повинні відповідати таким вимогам, як загальнообов'язковість, визначеність, системність, нормативність, надійна державна забезпеченість [4].

Отже, зовнішнє вираження встановлених чи санкціонованих Українським народом або державою чи суб'єктами місцевого самоврядування конституційно-правових норм, які мають юридичну силу, складають джерела конституційного права, що становлять складну та розгалужену систему, яка, в свою чергу, є фундаментом джерел національного законодавства. Пріоритетність системи джерел даної галузі права зумовлена тим, що конституційне право регулює найважливіші суспільні та правові відносини, які виникають в усіх сферах життєдіяльності.

Література

1. Кравченко В. В. Конституційне право України: Навчальний посібник / Кравченко В. В. – Київ, Атіка, 2009. – 606 с.
2. Веприяк Д. Правознавство: Навч. посіб. для абітурієнтів і студ. / Веприяк Д., Госедло В. – К.: Діал., 2007.- 424 с.
3. Погорілко В. Ф. Конституційне право України / В. Ф. Погорілко, Л. В. Федоренко — К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. — 544 с., 800 с.
4. Юринець Ю.Л. Конституційне право України Навчальний посібник // Ю.Л. Юринець. – Ужгород : ФОП Бреза, 2014. – 368 с.